

Startplan activiteiten 2009 Steunpunt taal en rekenen mbo

26 januari 2009

Dit Startplan beschrijft de activiteiten die het Steunpunt taal en rekenen mbo (verder aan te duiden als 'het Steunpunt') in 2009 in ieder geval wil uitvoeren. In het eerste kwartaal van 2009 publiceert de staatssecretaris het Deltaplan taal en rekenen mbo. Naar aanleiding van het Deltaplan zal het activiteitenplan verder worden aangevuld. Reden waarom gekozen is voor een Startplan is ook dat het Steunpunt pas in januari is gestart. Het Activiteitenplan is op onderdelen nog niet volledig ingevuld. De opbouw van het plan is als volgt. In de eerste plaats wordt kort de context van het Steunpunt beschreven: de toegenomen aandacht voor het verhogen van basisvaardigheden in het Nederlandse onderwijs, in het bijzonder het mbo. Vervolgens worden werkwijze en organisatie van het Steunpunt aan de orde gesteld. Ten slotte worden in paragrafen de voorgenomen activiteiten zo concreet mogelijk beschreven.

1. Context: basisvaardigheden taal en rekenen in het mbo

Het ministerie van OCW zet de komende jaren in op een duurzame en structurele verhoging van het niveau van het taal- en rekenonderwijs in alle onderwijssectoren.¹ Het belang van een goede beheersing van basisvaardigheden, in de eerste plaats op het gebied van taal en rekenen, wordt inmiddels breed onderkend. Het ministerie streeft ernaar om alle kinderen en studenten in ieder geval bepaalde, vastgestelde basisniveaus te laten behalen. Aan de hand van referentieniveaus kan op diverse momenten tijdens de schoolcarrière het niveau objectief getoetst worden.

Ook in het mbo is een goede beheersing van basisvaardigheden van cruciaal belang, niet alleen om een vak uit te kunnen uitoefenen maar ook om het vak te kunnen leren. Het ministerie komt op verzoek van de Tweede Kamer in het eerste kwartaal van 2009 met een 'Deltaplan taal en rekenen mbo', waarin nader zal worden beschreven welke activiteiten de komende jaren moeten leiden tot de gewenste brede niveauverhoging in het mbo.

Duidelijk is dat alle mbo-scholen de komende jaren veel energie zullen moeten steken in de verhoging van het taal- en rekenniveau van de leerlingen. Het ministerie stelt hiervoor ook een forse en structurele

---

¹ Zie de brief van 22 december 2008 van OCW aan de scholen over 'Taal en rekenen in het mbo'.

financiële impuls ter beschikking. Daarnaast heeft het ministerie besloten om de scholen de komende jaren te ondersteunen met een specifiek 'Steunpunt taal en rekenen mbo'.

Stand van zaken in het mbo

Het Steunpunt begint niet vanuit het niets. De laatste jaren is er in de sector al veel aandacht besteed aan de verbetering van het taal- en rekenonderwijs. Vanuit scholen, branches en adviesbureaus zijn tal van projecten opgezet en leermethodes ontwikkeld.² Ook hebben veel scholen al een start gemaakt met de ontwikkeling van een taal- en rekenbeleid.

Tegelijkertijd is er bij scholen het besef dat er de komende jaren nog veel te doen is. Er is dan ook veel vraag naar informatie rond het taal- en rekenonderwijs. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de drukbezochte studiedagen en congressen. De informatiebehoefte richt zich niet alleen op geschikte leermiddelen en onderwijsmethodes, maar ook op de wet- en regelgeving rond bijvoorbeeld toetsing en examinering. Deze grote informatiebehoefte geeft aan dat een Steunpunt de komende jaren goede diensten kan bewijzen binnen het mbo.

2. Werkwijze en organisatie

Het Steunpunt taal en rekenen mbo ondersteunt scholen de komende jaren bij de intensivering van het taal- en rekenonderwijs. De (tijdelijke) ondersteuning is geslaagd als scholen na de inhaalslag van de komende jaren in staat zijn zelfstandig het beleid te effectueren en te operationaliseren in goede programma's voor taal en rekenen en ervoor te zorgen dat het onderwijs in taal en rekenen duurzaam op het vereiste kwaliteitsniveau blijft. Doelgroep van het steunpunt zijn de mbo-instellingen en daarbinnen vooral docenten, managers en beleidsmedewerkers die het taal- en rekenbeleid de komende jaren handen en voeten gaan geven.

2.1 Uitgangspunten

Het Steunpunt hanteert bij zijn werkwijze de volgende drie uitgangspunten:

Vraaggericht

Eerste uitgangspunt van het Steunpunt is de vraag van scholen. Het Steunpunt organiseert adviesgroepen samengesteld uit vertegenwoordigers van scholen om voortdurend goed voeling te houden met de wensen die bij scholen leven. Waar de noodzaak daartoe aanwijsbaar aanwezig is neemt het Steunpunt in overleg met de adviesgroepen ook zelf initiatieven.

Ondersteunend

Bij het intensiveren van het taal- en rekenonderwijs zijn de scholen de principal agents. Het aanbrengen van de basisvaardigheden op het gebied van taal en rekenen behoort tot de kerntaken van de scholen. De verantwoordelijkheid hiervoor blijft dan ook bij de scholen liggen. Het Steunpunt heeft een tijdelijke, ondersteunende rol.

Niet sturend

---

² Zie bijvoorbeeld *Taal is cruciaal. Taalontwikkeling in het mbo – taalcoaches aan de slag in vakteams* (MBO 2010 - ITTA, maart 2008).

Het Steunpunt zal in zijn ondersteuning van de scholen niet sturend optreden. Dat geldt zowel op het gebied van het wat (de referentieniveaus) als op het gebied van het hoe (de onderwijsmethoden). Ook ten aanzien van de wijze van toetsing en examinering vervult het Steunpunt geen sturende rol. De taak van het Steunpunt ligt met name op het gebied van het informeren en de kennisdeling (zie onder werkwijze).

2.2 Werkwijze

Het Steunpunt taal en rekenen mbo kiest bij zijn ondersteuningstaak primair voor een informerende rol. Het Steunpunt propageert niet een bepaalde (beleids)visie of onderwijsmethode, maar wil scholen als onafhankelijke partij zo goed mogelijk informeren over alle mogelijke aspecten van taal- en rekenonderwijs. Als een makelaar zorgt het Steunpunt ervoor dat scholen in contact kunnen komen met de beschikbare aanbieders op het gebied van taal- en rekenonderwijs (vraag en aanbod matchen). Het gaat dan zowel om beschikbare leermiddelen en producten (taalvolgsystemen, diagnose-instrumenten) als om interessante projecten (good practices) en informatie over wet- en regelgeving.

Het Steunpunt taal en rekenen mbo is verzamelaar en distributeur in print en digitaal van good practices. Daarnaast zal het als initiator functioneren van activiteiten die een aanwijsbare bijdrage leveren aan het intensiveringsproces van het taal- en rekenonderwijs in het mbo. Dit kan leiden tot het zelf produceren van instrumenten ten behoeve van de ondersteuning van de scholen bij dit proces of het opdracht geven aan derden om producten en/of diensten te ontwikkelen. Tot slot is het Steunpunt regisseur of coregisseur. Het zal regievoeren over de uitvoering van ondersteuningsactiviteiten die boven het niveau van de individuele instellingen uitstijgen.

Het ondersteuningsaanbod van het Steunpunt omvat dan ook in ieder geval de volgende elementen:

- Stimuleren van kennisdeling
- Inzichtelijk maken van het beschikbare aanbod aan producten en diensten
- Communicatieplatform voor OCW

2.3 Organisatie

Het Steunpunt taal en rekenen mbo kiest nadrukkelijk voor een smalle organisatie (lean & mean). Het Steunpunt wordt ondergebracht bij het procesmanagement MBO 2010 in Ede. Er is een coördinatieteam taal en rekenen met een omvang van 1,4 fte. Het team bestaat uit: Karin Lukassen en Akke Vos. De aansturing en facilitering van dit team is de verantwoordelijkheid van de onafhankelijk procesmanager van MBO 2010, Hans van Nieuwkerk. Het Steunpunt maakt gebruik van de bureaufaciliteiten (secretariaat, kantoor, ICT) en communicatiemiddelen van MBO 2010 (website, de MBO krant, www.markplaatsmbo.nl). Ook de diensten van de Herontwerpschool staan ter beschikking van het Steunpunt. De drie accountmanagers van MBO 2010, Merel Hendriks, Corrie Vinckers en Marsha Wagner, worden ingezet om met de individuele scholen gericht contact te onderhouden. Door het koppelen van het Steunpunt aan MBO 2010 is optimaal geborgd dat de intensivering van het taal- en rekenonderwijs plaatsvindt binnen het brede kader van de invoering van de competentiegerichte kwalificatiestructuur.

Adviesgroepen

Om structureel voeling te houden met de doelgroep en het vraaggerichte karakter van het Steunpunt te borgen richt het Steunpunt een Adviesgroep Taal en een Adviesgroep Rekenen in. Deze groepen bestaan uit vertegenwoordigers van de scholen. Bij de samenstelling zal worden aangesloten bij de

bestaande netwerken van docenten, zoals bijvoorbeeld het Platform Taal in mbo en de Mbo Taalcoach Academie. De adviesgroepen komen periodiek bijeen om de plannen van het Steunpunt te bespreken, de activiteiten te evalueren en om input te geven voor nieuwe plannen en activiteiten. De deelnemers aan de adviesgroepen ontvangen voor hun werkzaamheden een vergoeding.

Periodiek overleg

Het Steunpunt overlegt ten minste een keer per maand / zes weken(?) met de opdrachtgever, de beleidsdirectie BVE van het ministerie van OCW. Vaste bespreekpunten daarin zijn de voortgang van de activiteiten van het Steunpunt, de ervaringen en belangrijkste signalen uit het veld en de actuele beleidsontwikkelingen. Behalve dit periodieke overleg op directeurs-/bestuursniveau onderhouden medewerkers van het Steunpunt en de directie BVE intensief direct contact over concrete vragen en activiteiten.

Naast het periodiek overleg met OCW voert het Steunpunt in ieder geval ook periodiek overleg met de voor het dossier taal en rekenen aangewezen bestuurder van de MBO Raad.

3. Activiteiten

De activiteiten van het Steunpunt zijn onder te verdelen in drie clusters.

3.1 Kennisdeling stimuleren

Het Steunpunt stelt zich ten doel de kennisdeling tussen scholen en instellingen maximaal te faciliteren. Het gaat dan bijvoorbeeld om effectuering van strategieën voor de intensivering en verbetering van het taal- en rekenonderwijs, kennis over de inzet van instrumenten, leermiddelen en leeromgeving en het gebruik van diagnostische toetsen en examens. Tot de concrete activiteiten behoren:

- het inrichten van een website (als onderdeel van www.mbo2010.nl) met informatie over taal en rekenen in het mbo (feitelijke informatie, veelgestelde vragen, agenda, praktijkvoorbeelden, wet- en regelgeving, actuele beleidsontwikkelingen). De website zorgt ervoor dat scholen optimaal geïnformeerd worden over alles wat voor hun taal- en rekenonderwijs van belang is. Alle kennis wordt op één plek verzameld en gedeeld.
- het inrichten van een helpdesk via een vraagformulier op de website (vergelijkbaar met de huidige functie op www.mbo2010.nl); veelgestelde vragen komen in een aparte rubriek.
- het inrichten van een netwerk van contactpersonen per school. Er komen voor taal en rekenen twee aparte netwerken. De netwerken worden ingericht om een interactie te bewerkstelligen tussen beleid enerzijds en de operationalisering ervan in de onderwijspraktijk anderzijds. Interactie betekent in gesprek zijn met elkaar en leren van elkaar. De netwerken taal en rekenen spelen een belangrijke interactieve rol en hebben als taak:
  - o delen, ontwikkelen en verspreiden van goede voorbeelden;
  - o het doorgeven van informatie over actuele ontwikkelingen;
  - o het boven tafel krijgen van kritische succesfactoren bij het operationaliseren van het taal- en rekenbeleid;
  - o het voordragen van kandidaat moderatoren;
  - o het voordragen van kandidaten voor de Adviesgroepen Taal en rekenen.

Op die manier kan het vraaggerichte karakter van het Steunpunt gestimuleerd worden.

- het verspreiden van goede voorbeelden door middel van bijeenkomsten/conferenties, een publicatie en/of een DVD
- het werven van moderators die tegen een vergoeding producten en diensten op www.marktplaatsmbo.nl becommentariëren
- het onderhouden van contacten met vertegenwoordigers van de relevante sectoren (PO, VO en HBO) en organisaties (MBO Raad, Colo, Cinop, SLO, Freudenthal Instituut, Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen, Bureau ICE, CEVO/College voor Examens, Cito, Het Platform Beroepsonderwijs, Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven, etc.).

3.2 Ontsluiten aanbod

Het Steunpunt stelt zich ten doel het beschikbare aanbod aan dienstverleners rond taal- en rekenonderwijs in het mbo te ontsluiten. Het gaat onder andere om organisaties en instellingen die leermiddelen- en materialen produceren, ondersteunende producten en diensten leveren en relevante projecten uitvoeren. Als platform voor deze ontsluiting wordt gebruikgemaakt van www.marktplaatsmbo.nl. Op de marktplaats komt een aparte rubriek 'Taal en rekenen'. De informatie wordt feitelijk geleverd en aangeduid. De moderators (zie ook onder 3.1) zullen hierop toezien.

Stimuleren van ontwikkelingen

Het uitgangspunt van het Steunpunt is dat 'de markt' voldoende middelen en instrumenten ontwikkelt om scholen in staat te stellen het taal- en rekenonderwijs op het gewenste niveau te brengen. Toch zal er op bepaalde elementen sprake zijn van hiaten in het beschikbare aanbod. Bij geconstateerde hiaten zal het Steunpunt gericht de ontwikkeling van bepaalde instrumenten of voorzieningen stimuleren, eventueel als opdrachtgever. Uitgangspunt hierbij is dat niet het Steunpunt zelf ontwikkelaar is, maar ontwikkeling door derden stimuleert. In het geval van duidelijke hiaten in het aanbod zal het Steunpunt optreden als opdrachtgever voor een of meer partijen om het gewenste product te leveren.

3.3 Communicatieplatform voor OCW

Het Steunpunt fungeert ook als communicatieplatform voor OCW om instellingen te informeren over actuele ontwikkelingen rond bijvoorbeeld het vaststellen van het referentiekader, de diagnostische toetsen, centrale examinering en kaderstellende instrumenten voor schoolexamens. In dit kader zal het Steunpunt in februari 2009 op twee of drie locaties verspreid over het land informatieve flitsbijeenkomsten organiseren. Kort en krachtig zal informatie worden geboden over de meest actuele en dringende zaken. Als de actualiteit daartoe aanleiding geeft, zal het Steunpunt vaker dergelijke op korte termijn te organiseren flitsbijeenkomsten houden. Voor de netwerken Taal en Rekenen zal het Steunpunt in maart 2009 regionale startconferenties organiseren via de Herontwerpschool. Tijdens deze startbijeenkomsten zal naast informatieoverdracht ook ruim gelegenheid zijn voor interactie en ideeënuitswisseling. Deze bijeenkomsten kunnen ook een belangrijke rol spelen bij de verdere invulling van de activiteiten van het Steunpunt.

Het steunpunt vervult voor OCW ook een radarfunctie: welke vragen, beelden en ideeën leven er in het scholenveld, welke knelpunten doen zich voor bij de implementatie van het beleid voor taal en rekenen? Vanuit die functie zal het Steunpunt OCW informeren en adviseren.

3.4 Bijdrage leveren aan pilots

Het Steunpunt zal een relevante bijdrage leveren aan de pilots die (gaan) plaatsvinden en die van belang zijn voor het verhogen van het taal- en rekenniveau in het mbo. Hierbij gaat het in ieder geval om de pilots die de SLO organiseert rond de doorlopende leerlijnen en de inhaalslag taal en rekenen. Binnen het mbo zelf brengt het Steunpunt in de eerste helft van 2009 in kaart op welke wijze taal en rekenen in de kwalificatiedossiers is opgenomen.